

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ
КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ»

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності К 9 «Правоохоронна діяльність»

Харків

2025

Матеріали до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Використання спеціальних знань при розслідуванні кримінальних правопорушень» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності К 9 «Правоохоронна діяльність». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2025. – 25 с.

Укладачі:

Шевчук Віктор, доктор юридичних наук, завідувач кафедри криміналістики;

Демидова Євгенія, кандидатка юридичних наук, доцентка,
доцентка кафедри криміналістики;

Капустіна Марієтта, кандидатка юридичних наук, доцентка,
доцентка кафедри криміналістики;

Латиш Катерина, кандидатка юридичних наук, доцентка,
асистентка кафедри криміналістики;

Вступ

Мета навчальної дисципліни – формування високого рівня знань щодо основних наукових, методичних, організаційно-тактичних та процесуальних положень використання спеціальних знань при розслідуванні кримінальних правопорушень та практичних навичок їх застосування.

Завдання:

- формування системи теоретичних знань про інститут використання спеціальних знань, його змістовне наповнення;
- наведення характеристики форм використання спеціальних знань, диференціації суб'єктів, які володіють спеціальними знаннями, окреслення їх компетенції та компетентності, прав, обов'язків та відповідальності;
- опанування механізмом взаємодії слідчого (прокурора) з судовими експертами та спеціалістами під час розслідування кримінальних правопорушень;
- набуття знань та практичних навичок щодо особливостей залучення судових експертів та проведення різних видів судових експертиз;
- набуття знань та практичних навичок щодо особливостей залучення спеціалістів до кримінального провадження;
- формування умінь та навичок оформлення матеріалів для призначення різних видів судових експертиз;
- формування умінь та практичних навичок оцінки результатів використання спеціальних знань, здійснення їх критичного та системного аналізу, виявлення недоліків і помилок.

ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ п/п	Теми	Практичні заняття	Самостійна робота (в годинах)
1	Теоретичні засади використання спеціальних знань у кримінальному судочинстві.	2	4
2	Нормативно-правове регулювання діяльності судового експерта.	2	6
3	Нормативно-правове регулювання діяльності спеціаліста.	2	4
4	Поняття судової експертизи, її види та значення.	2	6
5	Наукові та методичні засади проведення судової експертизи.	2	4
6	Висновок судової експертизи: види, структура та зміст. Оцінка висновку експерта.	2	4
7	Порядок залучення судового експерта до кримінального провадження.	2	6
8	Біологічна експертиза.	2	4
9	Трасологічні експертизи.	2	4
10	Експертиза зброї слідів і обставин її використання.	2	4

ПЛАНИ ТА ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ТЕМА 1: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ.

(2 год.)

Практичне заняття №1

П л а н

1. Поняття спеціальних знань, їх структура, зміст. Співвідношення спеціальних, загальнодоступних та юридичних знань.

2. Правова регламентація та наукові засади використання спеціальних знань у кримінальному судочинстві.
3. Мета та завдання залучення спеціальних знань при розслідуванні кримінальних правопорушень.
4. Форми використання спеціальних знань. Умови правомірності та допустимості використання спеціальних знань.
5. Диференціація суб'єктів, які володіють спеціальними знаннями.

ТЕМА 2: НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУДОВОГО ЕКСПЕРТА.

(2 год.)

Практичне заняття №2

П л а н

1. Процесуальний статус судового експерта у кримінальному судочинстві.
2. Державні та приватні судові експерти.
3. Професійні та кваліфікаційні вимоги, що висуваються до судових експертів.
4. Підготовка судових експертів. Атестація судових експертів. Державний Реєстр атестованих судових експертів.
5. Взаємодія судового експерта з правоохоронними органами. Експертна ініціатива.
6. Співвідношення діяльності судового експерта та спеціаліста.

ТЕМА 3: НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СПЕЦІАЛІСТА.

(2 год.)

Практичне заняття №3

П л а н

1. Роль спеціаліста у кримінальному провадженні.
2. Права, обов'язки та відповідальність спеціаліста у кримінальному судочинстві.
3. Вимоги, що пред'являються до спеціалістів.
4. Процесуальне положення перекладача та інших осіб, що володіють спеціальними знаннями.

5. Інші суб'єкти, які володіють спеціальними знаннями (їх права, обов'язки та відповідальність).
6. Експерт з питань права, його компетенція та специфіка процесуального статусу.
7. Науково-правова експертиза, її сутність та значення.
8. Нетрадиційні та перспективні знання при розслідуванні кримінальних правопорушень. Використання поліграфу.

ТЕМА 4: ПОНЯТТЯ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ, ЇЇ ВИДИ ТА ЗНАЧЕННЯ.

(2 год.)

Практичне заняття №4

П л а н

1. Сутність, значення та структура судово-експертної діяльності. Принципи судово-експертної діяльності.
2. Поняття та види судових експертиз.
3. Судова експертиза та її співвідношення з іншими формами використання спеціальних знань.
4. Об'єкти судової експертизи.
5. Завдання судової експертизи, їх класифікація.

ТЕМА 5: НАУКОВІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПРОВЕДЕННЯ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ.

(2 год.)

Практичне заняття №5

П л а н

1. Судово-експертне дослідження. Стадії експертного дослідження.
2. Методи та методика експертного дослідження.
3. Державна реєстрація експертних методик: вимоги, процедура оформлення. Реєстр методик проведення судових експертиз.
4. Експертна ініціатива та її відображення у висновку експерта
5. Інформаційне та науково-технічне забезпечення проведення судових експертиз.

ТЕМА 6: ВИСНОВОК СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ: ВИДИ, СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ. ОЦІНКА ВИСНОВКУ ЕКСПЕРТА.

(2 год.)

Практичне заняття №6

П л а н

1. Сутність, структура та зміст висновку судової експертизи.
2. Форми і види висновків.
3. Висновок експерта як джерело доказів.
4. Оцінка висновку судової експертизи.
5. Поняття та види експертних помилок. Експертні помилки і неправдивий висновок експерта.
6. Способи виявлення експертних помилок та шляхи їх усунення. Рецензування висновків експерта.

ТЕМА 7: ПОРЯДОК ЗАЛУЧЕННЯ СУДОВОГО ЕКСПЕРТА ДО КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ.

(2 год.)

Практичне заняття №5

П л а н

1. Оформлення матеріалів для призначення судової експертизи. Підготовка об'єктів для експертного дослідження. Підбір зразків для порівняльного дослідження.
2. Визначення експертних завдань. Формулювання запитань експерту.
3. Особливості оформлення матеріалів при призначенні додаткової, повторної, комісійної та комплексної криміналістичної експертизи.
4. Визначення експертної установи. Функції керівника експертної установи при надходженні матеріалів на первинну, додаткову, повторну, комісійну та комплексну експертизи.

ТЕМА 8: БІОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА

(2 год.)

Практичне заняття №8

П л а н

1. Предмет, об'єкти та завдання біологічної експертизи.
2. Можливості та основні напрямки молекулярно-генетичного дослідження.
3. Предмет та завдання молекулярно-генетичної експертизи.
4. Особливості виявлення, попереднього дослідження, вилучення, упакування та зберігання об'єктів біологічного походження (об'єктів молекулярно-біологічної експертизи): кров, виділення (сперма, слина, піхвові виділення, піт та жиропіт), волосся, епітеліальні клітини, частини органів та тканин організму людини, ґрунт, речові докази, одорологічні сліди). Чинники, які зумовлюють пошкодження слідів біологічного походження.
5. Відбір біологічних зразків для проведення експертизи. Вимоги до процедури відібрання біологічних зразків.
6. Основні помилки призначення молекулярно-генетичної експертизи та їх наслідки.

На занятті студенти обговорюють питання плану, вирішуючи запропоновані нижче фабули.

Ф а б у л и

1. Під час обшуку в квартирі підозрюваної особи на ковдрі було виявлено речовину бурого кольору, схожу на кров. Слідчий висунув версію, що ці сліди можуть належати потерпілій особі. *Яка експертиза має бути призначена? Які питання можуть бути поставлені на вирішення експертові? До якої експертної установи має звернутися слідчий для проведення судової експертизи? Які об'єкти мають бути надані судовому експерту?*
2. Під час розслідування умисного вбивства виникла необхідність підтвердження того, що Темченко В. є батьком Уварова Л. Слідчий вирішив призначити судову експертизу. *Яка експертиза має бути призначена? Складіть постанову про призначення судової експертизи. Які матеріали*

мають бути надані судовому експерту?

3. Під час огляду місця події біля трупа було знайдено недопалок цигарки та жувальну гумку. Слідчий вирішив призначити судову експертизу. *Яка експертиза має бути призначена? Складіть постанову про призначення судової експертизи. Які матеріали мають бути надані судовому експерту?*

Список додаткової літератури

Основи судової експертизи : навч. посіб. для фахівців, які мають намір отримати або підтвердити кваліф. судового експерта / авт.-уклад. : Л. М. Головченко, А. І. Лозовий та ін. Харків : Право, 2016. 928 с.

Особливості підготовки матеріалів для призначення судових експертиз: навчальний посібник для працівників правоохоронних органів / М-во юстиції України, Харків. наук.-дослід. ін-т судов. експертиз ім. М. С. Бокаріуса. Харків : ХНДІСЕ : Промінь, 2018. 180 с.

Особливості підготовки матеріалів при призначенні судово-почеркознавчої експертизи: методичні рекомендації / Т. В. Кузнецова, С. І. Смірнова - К: Український науково-дослідний інститут спеціальної техніки та судових експертиз Служби безпеки України, 2019. 38 с.

ТЕМА 9: ТРАСОЛОГІЧНІ ЕКСПЕРТИЗИ

(4 год.)

Практичне заняття №98

П л а н

1. Сутність трасологічної експертизи та її види.
 2. Предмет, об'єкти та завдання трасологічних експертиз.
 3. Підготовка матеріалів для провадження трасологічних досліджень.
 4. Методики проведення трасологічних експертиз.
 5. Призначення та проведення окремих видів трасологічних експертиз.
- На занятті студенти обговорюють питання плану, вирішуючи*

запропоновані нижче фабули. Знайомляться із запропонованими викладачем матеріалами (постановами, ухвалами, висновками судових експертиз).

Фабули

1. Слідчий відмовив захиснику у задоволенні клопотання про проведення судово-трасологічної експертизи у кримінальному провадженні, яке захисник оскаржив до суду. У мотивувальній частині постанови про відмову у задоволенні клопотання, слідчий вказав, що захисник не зазначає конкретних предметів, щодо яких має бути проведене експертне дослідження; призначення трасологічної експертизи призведе до затягування строків досудового розслідування, що порушить один з основоположних принципів кримінального процесуального права, як розумні строки. Крім того, вилучені під час обшуку предмети направлені до експертних закладів з метою проведення експертиз матеріалів, речовин та виробів за експертною спеціальністю 8.6 «Дослідження наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів». *Надайте правову оцінку ситуації та вкажіть, яке рішення може прийняти суд за результатами розгляду цієї скарги захисника.*

2. Під час огляду місця вбивства було виявлено сліди пальців рук, слину на чашках та цигарках, які були залишені на столі. Також слідчий знайшов недоїдки бутербродів. *Які об'єкти необхідно надати експертові для вирішення ідентифікаційних завдань? Чи обов'язковим є вилучення предмету зі слідами? В яких випадках можна обмежитися наданням копій слідів (зліпків, фотознімків) та які вимоги для оформлення таких копій?*

3. Ввечері, коли Полікарченко Д. поверталася з роботи до гуртожитку, на неї напали три собаки та покусали її. Вона запам'ятала, що на них були червоні ошийники. *Надайте оцінку ситуації та які судові експертизи можуть бути призначені. Які питання можуть бути поставлені на вирішення експертові?*

4. З квартири було викрадено колекцію дорогих поштових марок, але під

час огляду слідів зламу не було виявлено. *Надайте оцінку ситуації та які судові експертизи можуть бути призначені. Які питання можуть бути поставлені на вирішення експертові?*

5. На місці події було виявлено: 1) гіпсовий зліпок зі сліду протектора шини з місця події; 2) фрагменти осипу фарного скла; 3) затриманий автомобіль Toyota, з розбитою фарею та капотом, на якому потенційно було вчинено наїзд. *Вкажіть які судові експертизи необхідно призначити та які питання необхідно поставити на вирішення експерта.*

6. Водія таксі було знайдено мертвим зі слідами насильницької смерті. На шії були виявлені сліди від зашморгу та знайдена мотузка, кінці якої зав'язані на вузол. Також на місці події були знайдені предмети, схожі на кастет та кинджал. *Опишіть порядок вилучення та упакування слідів на місці події з метою подальшого направлення на дослідження експертові. Вкажіть які судові експертизи необхідно призначити та які питання необхідно поставити на вирішення експерта.*

Список додаткової літератури

Трасологічні дослідження: курс лекцій / А.В. Кофанов, О.Г. Волошин, О.В. Літвінова. Київ, 2010. 304 с.

Криміналістичне забезпечення виявлення і розслідування злочинів : монографія / за ред. В. В. Тіщенка. – Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2018. – 430 с.

Основи судової експертизи : навч. посіб. для фахівців, які мають намір отримати або підтвердити кваліф. судового експерта / авт.-уклад. : Л. М. Головченко, А. І. Лозовий та ін. Харків : Право, 2016. 928 с.

Особливості підготовки матеріалів для призначення судових експертиз: навчальний посібник для працівників правоохоронних органів / М-во юстиції України, Харків. наук.-дослід. ін-т судов. експертиз ім. М. С. Бокаріуса. Харків : ХНДІСЕ : Промінь, 2018. 180 с.

Сімакова-Єфремян Е. Б. Комплексні судово-експертні дослідження: теорія і практика: монографія. Харків : Право, 2016. 456 с.

Шерстюк В. М. Судово-експертна діяльність (організаційно-правові та морально-психологічні засади): монографія. Сімферополь: ООО «ДІАЙПГ», 2008. 196 с.

ТЕМА 10. ЕКСПЕРТИЗА ЗБРОЇ СЛІДІВ І ОБСТАВИН ЇЇ ВИКОРИСТАННЯ

(2год.)

Практичне заняття №10

П л а н

1. Сутність та види експертизи зброї слідів і обставин її використання.
2. Предмет, об'єкти та завдання експертизи зброї слідів і обставин її використання.
3. Підготовка об'єктів для проведення дослідження. Правила поводження зі зброєю та боєприпасами.
4. Дослідження вогнепальної зброї та бойових припасів до неї.
5. Дослідження слідів зброї, слідів пострілу та ситуаційних обставин пострілу.
6. Дослідження холодної зброї.
7. Дослідження інших зброї.

На занятті студенти обговорюють питання плану, вирішуючи запропоновані нижче фабули. Знайомляться із запропонованими викладачем висновками експертизи зброї слідів і обставин її використання, здійснюють їх оцінку.

Ф а б у л и

1. Відомий журналіст їхав на роботу на своїй автівці та на перехресті вулиць захисників України і Коцюбинського автомобіль вибухнув. Автомобіль був обладнаний газовим балоном, який місяць тому було обстежено. Однією з версій слідства є те, що до днища була причеплена вибухівка. *Вкажіть які*

експертизи слід призначити. Які питання необхідно поставити на вирішення експертові. Яким чином можна визначити вид вибухівки.

2. Після деокупації одного з селищ Харківської області у підвалі місцевого жителя було знайдено арсенал зброї, гранатометів та ствольної артилерійської зброї. Місцевий житель пояснив, що це експонати з музею криміналістики одного з навчальних закладів, які він намагався зберегти таким чином. *Чи є необхідність у призначенні судових експертиз у цьому випадку? Якщо так, то вкажіть яких та які питання можна поставити на вирішення експертові.*

3. Цивільний літак, який пролітав над територією бойових дій, зазнав катастрофи. Причини поки що слідству невідомі, але сліди ураження свідчать про нанесення удару шляхом застосування певного вибухового пристрою (ракети «Бук», артилерії, бомби, атака з штурмовика СУ-25 тощо). *Оцініть ситуацію та вкажіть які судові експертизи слід призначити у цьому випадку. Які об'єкти направити на експертизу? Які питання поставити на вирішення відповідних експертиз?*

4. На місці події було знайдено труп, декілька різнокаліберних куль та гільз, а також у кишені трупа виявлено саморобний пістолет та кинджал. *Оцініть ситуацію та вкажіть які судові експертизи слід призначити у цьому випадку. Які об'єкти направити на експертизу? Які питання поставити на вирішення відповідних експертиз?*

Список додаткової літератури

Балістика: криміналістичне вогнестрільне зброезнавство: підручник / за ред. П.Д. Біленчука. Київ: Міжнародна агенція «BeeZone», 2003. 384 с.

Гамов Д. Ю. Методика встановлення належності об'єкта до вогнепальної зброї та його придатності до стрільби (проведення пострілів) : суд.-балістична методика / Д. Ю. Гамов. Київ : ДНДЕКЦ МВС України, 2005. — 31 с.

Експертизи у кримінальному провадженні: наук.-практ. посіб. / М. С. Туркот, Н. В. Нестор, А. В. Столітній та ін. Київ: Норма права, 2020. 308 с.

Кофанов А.В. Криміналістичне дослідження гладкоствольної вогнепальної зброї: монографія. Київ: Видавництво «Кий», 2005. 192 с.

Кофанов А.В. Методологія судово-балістичної методики: монографія / А.В. Кофанов, Т.В. Михальчук. Київ: Три К, 2011. 440 с.

Мельник Р.В. Особливості судово-балістичної експертизи об'єктів, перероблених у вогнепальну зброю. Київ, 2020. 134 с.

Основи судової експертизи : навч. посіб. для фахівців, які мають намір отримати або підтвердити кваліф. судового експерта / авт.-уклад. : Л. М. Головченко, А. І. Лозовий та ін. Харків : Право, 2016. 928 с.

Піріг І. В. Теоретико-прикладні проблеми експертного забезпечення досудового розслідування: монографія / І. В. Піріг. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2015. 432 с.

Практичний посібник для працівників органів досудового слідства та експертних підрозділів з питань призначення судової експертизи / за заг. ред. П. В. Коляда. Київ: УВПД ГШ МВС України, 2009. 526 с.

Яремчук В. О. Судова балістика у системі криміналістичних знань Проблеми законності : зб. наук. пр. Харків : Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. Вип. 150. С. 244-252.

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Самостійна робота – вид позааудиторної роботи навчального характеру, яка спрямована на вивчення програмного матеріалу навчального курсу.

Зміст самостійної роботи здобувачів вищої освіти визначається програмою навчальної дисципліни, методичними матеріалами, завданнями, порадами та настановами викладача. Самостійна робота забезпечується комплексом навчально-методичних засобів: підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій, збірниками завдань, практикумами, методичними рекомендаціями з організації самостійної роботи й ін.

Призначенням самостійної роботи є: - поглиблення та конкретизація знань із тем навчальної дисципліни; - формування навичок складання

процесуальних документів і прийняття кримінальних процесуальних рішень; - усвідомлення тенденцій розвитку інституту використання спеціальних знань та можливостей їх використання у різних категоріях кримінальних проваджень.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти здійснюється у таких формах: підбір та аналітичне дослідження рекомендованої, нової навчальної та наукової літератури, тематичних актів законодавства України та іноземних держав, статистичних даних, емпірики, слідчо-прокурорської експертної та судової практики з питань використання спеціальних знань; опрацювання конспектів лекцій; підготовка до практичних занять; виконання практичних завдань; підготовка індивідуальних робіт (реферат, стаття, тези тощо); участь у конкурсах студентських наукових праць, турнірах; підготовка до всіх видів поточних контрольних випробувань (колоквіумів, виконання тестових завдань тощо); самотестування; підготовка до диференційованого заліку та ін.

Види індивідуальних робіт, вимоги до виконання та критерії їх оцінювання закріплені у Положенні про види та критерії оцінювання індивідуальних робіт здобувачів вищої освіти кафедри криміналістики.

Нормативно-правові акти

1. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 № 1798-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>.
2. Інструкція з організації діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України: затв. Наказом МВС України від 06.07.2017 № 570. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0919-17#Text>.
3. Інструкція з організації проведення та оформлення експертних проваджень у підрозділах Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України, затв. Наказом МВС України від 17.07.2017 № 591. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1024-17#Text>.

4. Інструкція з організації функціонування криміналістичних обліків експертної служби МВС України: затв. Наказом МВС України від 10.09.2009 № 390. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0963-09#Text>.

5. Інструкція про поводження з вибуховими матеріалами в органах і підрозділах Національної поліції України та підрозділах Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України: затв. Наказом МВС України від 19.08.2019 № 691. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1081-19#Text>.

6. Інструкція про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів: затв. Наказом МВС України від 21.08.1998 № 622. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98#Text>.

7. Інструкція про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події: затв. Наказом МВС України від 03.11.2015 № 1339. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1392-15#Text>.

8. Інструкція про порядок приймання, зберігання, обліку, знищення чи реалізації вилученої, добровільно зданої, знайденої зброї та боєприпасів до неї: затв. Наказом МВС України від 31.05.1993 № 314. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0106-93#Text>.

9. Інструкція про порядок функціонування дактилоскопічного обліку експертної служби МВС України: затв. Наказом МВС України від 11.09.2001 № 785 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1066-01#Text>.

10. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичні рекомендації з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень : затв. Наказом

МЮ України від 08.10.1998 р. № 53/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text>.

11. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>

12. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

13. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

14. Положення про Експертно-кваліфікаційну комісію МВС та порядок проведення атестації судових експертів Експертної служби : затв. Наказом МВС України від 21.09.2020 № 675. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0022-21#Text>.

15. Положення про Експертно-кваліфікаційну комісію Служби безпеки України та атестацію судових експертів : затв. Наказом ЦУ СБ України від 24.12.2014 № 855. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0044-15#Text>.

16. Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України : затв. Наказом МВС України від 03.11.2015 № 1343. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1390-15#Text>.

17. Положення про слідчі підрозділи Національної поліції України, затв. Наказом МВС України від 06.07.2017 № 570. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17#Text>

18. Положення про Центральну експертно-кваліфікаційну комісію при Міністерстві юстиції України та атестацію судових експертів: затв. Наказом МЮ України від 03.03.2015 № 301/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0249-15#Text> .

19. Порядок атестації та державної реєстрації методик проведення судових експертиз: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 2 липня 2008 р. № 595. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-2008-%D0%BF#Text>.

20. Порядок ведення державного Реєстру атестованих судових експертів затв. Наказом МЮ України від 29.03.2012 № 492/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0484-12#Text>.

21. Порядок ведення Реєстру методик проведення судових експертиз: затв. Наказом МЮ України від 02.10.2008 № 1666/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0924-08/print1464905809202823#Text>.

22. Порядок присвоєння кваліфікаційних класів судових експертів працівникам науково-дослідних установ судових експертиз Міністерства юстиції України : затв. Наказом МЮ України від 30.12.2011 № 3660/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0002-12#Text>.

23. Порядок проведення рецензування висновків судових експертів: затв. Наказом МЮ України від 03.02.2020 № 335/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0131-20#Text>.

24. Про судову експертизу в кримінальних і цивільних справах: Постанова Пленуму Верховного суду України від 30.05.97 № 8. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-97#Text>.

25. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 № 4038-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text>.

26. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 року № 1618-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.

Література

Основна література

1. Бідняк Г. С. Теорія і практика використання спеціальних знань при розслідуванні шахрайств : монографія. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2019. 152 с.

2. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. : Т. 20 : Криміналістика, судова експертиза, юридична психологія / Авдєєва Г. К. та ін. ; редкол.: В. Ю. Шепітько (голова) та ін. ; Нац. акад. прав. наук України, Ін-т

держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2018. 951 с.

3. Демидова Є.Є. Цифрові сліди кримінального правопорушення: поняття та особливості. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. Серія ПРАВО. Випуск 85: частина 4. 2024. С. 71-75 <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2024/11/12-3.pdf>

4. Демидова Є.Є., Латиш К.В. Криміналістичні експертизи в структурі судово-експертної діяльності: особливості нормативно-правового регулювання. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №6. С. 403-406. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-6/89>

5. Демидова Є.Є., Латиш К.В., Капустіна М.В. Можливості цифрової криміналістики під час розслідування легалізації корупційних доходів. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 4. 2023. С. 581-583.

6. Експертизи у кримінальному провадженні: наук.-практ. посіб. / М. С. Туркот, Н. В. Нестор, А. В. Столітній. Київ: Норма права, 2020. 308 с.

7. Інноваційні засади техніко-криміналістичного забезпечення діяльності органів кримінальної юстиції : монографія / кол. авт. В. Ю. Шепітько, В. А. Журавель, Г. К. Авдєєва та ін. ; за заг. ред. В. Ю. Шепітька, В. А. Журавля. Харків: Вид. агенція «Апостіль», 2017. С. 108-144.

8. Колеснікова І.А., Демидова Є.Є., Домашенко О.М., Латиш К.В. Профілактика експертних помилок під час дослідження цифрових фотозображень. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №6. С.427-429. URL:<https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-6/94>

9. Консультації спеціаліста на стадії досудового розслідування: практичний посібник / С. О. Шевцов, О. А. Кожевніков. Київ: ДНДЕКЦ МВС України, 2021. 37 с.

10. Криміналістика: підручник у 2-х т. Т. 1. / за ред. В. Ю. Шепітька. Харків: Право, 2019. 456 с.

11. Криміналістика: підручник у 2-х т. Т. 2 / за ред. В. Ю. Шепітька. Харків: Право, 2019. 328 с.

12. Криміналістичне дослідження ДНК : технології та можливості: навчальний посібник / Р. Л. Степанюк, С. І. Перлін, В. В. Кікінчук та ін. Міністерство внутрішніх справ України; Харківський національний університет внутрішніх справ; Харківський НДЕКЦ. Вид. 2-ге, перероблене та доповнене. Харків, 2022. 120 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1Aeep7z0vCCmvtqt3ia1C5SiXTir8eXrM/view>

13. Латиш К.В., Демидова Є.Є., Дудченко О.Ю. Судово-експертні установи в Україні та особливості нормативно-правового регулювання судово-експертної діяльності у контексті недопущення експертних помилок. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №6. С. 437-440. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-6/97>

14. Особливості підготовки матеріалів для призначення судових експертиз: навчальний посібник для працівників правоохоронних органів / Укладачі: О.П. Угровецький, В.В. Аброськін, І.Р. Шинкаренко та ін. / Міністерство юстиції України; Харківський науково-дослідний інститут судових експертиз імені Засл. проф. М.С. Бокаріуса. Харків: ХНДІСЕ ; Промінь, 2019. 180 с.

15. Судовий експерт: складові професійної компетентності: практичний посібник / Шевцов С.О., Рукавіцина Г.О., Островерхов Д.О.]. Міністерство внутрішніх справ України; Експертна служба; Харківський НДЕКЦ. Вид. 2-ге перероблене. Харків, 2021. 48 с.

16. Судові експертизи в процесуальному праві України: навчальний посібник / за заг. ред. О. Г. Рувіна. Київ: Видавництво Ліра-К, 2019. 424 с.

17. Шевчук В.М. Криміналістика: традиції, новації, перспективи: добірка наук. пр. Харків: Право, 2020. 1280 с.

18. The basics of criminalistics: practical manual / Anna Myrovska, Artem Samodin, Tetiana Tsymbaliuk and other ; under the general editorship of Anna Myrovska. Kyiv : Osvita Ukrainy, 2021. 148 p.

19. Textbook of criminalistics. Volume 2: Criminalistic technique and tactics. Edited by H. Malevski, V. Shepitko. Kharkiv: Pravo Publishing House LLC, 2023. 840 p.

20. Shepitko, V., Shepitko, M., Latysh, K., Kapustina, M., Demidova, E. Artificial intelligence in crime counteraction: From legal regulation to implementation. *Social and Legal Studios*, 7(1), 2024. p. 135-144. URL: <https://sls-journal.com.ua/en/journals/tom-7-1-2024/shtuchny-intelekt-v-protidiyi-zlochinnosti-vid-pravovogo-regulyuvannya-do-realiy-zastosuvannya>.

21. Shepitko V. Introduction to criminalistics. Kharkiv: Apostille Publishing House L.L.C, 2021. 168p.

Додаткова література

1. Баранчук В. В. 3D-сканування як спосіб фіксації на місці злочину: переваги та недоліки. *Юридичний бюлетень*, 2020. Вип. 16. С. 280-287. URL: <http://www.lawbulletin.oduvs.od.ua/archive/2020/16/38.pdf>.

2. Баранчук В. В. Перспективи використання інноваційних технічних засобів під час проведення огляду місця події в умовах воєнного стану. *Актуальні дослідження правової та історичної науки*. Випуск 45. 2022 р. URL: https://www.lex-line.com.ua/?go=full_article&id=3465.

3. Використання спеціальних знань на досудовому розслідуванні: навчальний посібник / І. В. Пиріг, Г. С. Бідняк. Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2019. 140 с.

4. Генетичний фінгерпринтинг: вилучення та дослідження слідів біологічного походження: практичний poradnik. Видання 2-ге, перероблене і доповнене / Перлін С. І., Шевцов С. О., Іонова В. В. Київ: ДНДЕКЦ МВС України, 2021. 51 с.

5. Демидова Є., Домашенко О., Колеснікова І., Латиш К. Судовий експерт як суб'єкт судово-експертної діяльності: правовий статус. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №5. С. 549-553. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-5/132>.

6. Журавель В. А. Загальна теорія криміналістики: генеза та сучасний стан : монографія. Національна академія правових наук України. Харків: Право, 2021. 448 с.
7. Застосування безпілотних літальних апаратів під час досудового розслідування: практич. poradnik / Когут А. А., Білоус В. В., Костенко Ю. О., Старостін О. Ю. Харків: ФОП Бровін О. В., 2024. 76 с.
8. Кафедра криміналістики: історія становлення та розвитку. До 80-річчя заснування: монографія /за ред. В.Ю. Шепітько, Харків, 2020. 268 с.
9. Копча Н. В. Використання спеціальних знань під час розслідування службового підроблення: теорія та практика : монографія. Одеса: Видавництво «Юридика», 2023. 244 с. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/49281>
10. Куча М. С., Вдовиченко О. Л., Рябінін І. М. Судова вибухово-технічна експертиза за експертною спеціальністю 5.2 «Дослідження вибухових пристроїв, слідів та обставин вибуху»: завдання, особливості та порядок призначення: практичний посібник для слідчих. Київ: ДНДЕКЦ МВС України, 2021. 37 с.
11. Латиш К., Білоус В. Судові експертизи радіоелектронних засобів як форма використання спеціальних знань під час розслідування корупційних кримінальних правопорушень. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом*. Серія: Юридичні науки. 2022. Випуск 1(61). С. 5-11. URL: <https://doi.org/10.32689/2522-4603.2022.1.1>.
12. Латиш К., Демидова Є., Домашенко О., Колеснікова І. Експертні помилки під час проведення окремих видів судових експертиз у сфері інформаційних технологій. *Юридичний вісник*. 2022. №2. С. 93-99. URL: <https://doi.org/10.32837/yuv.v0i2.2326>.
13. Методика проведення експертних досліджень літературних творів наукового характеру / НДЦ суд. експертизи з питань інтелект. власності ; за наук. ред. О. В. Скрипнюк. Київ : НДЦСЕ з питань інтелект. власності, 2019. 85 с.

14. Мирошниченко Ю. М. Використання спеціальних знань під час судового розгляду кримінальних справ / за ред. проф. М. Г. Щербаковського. Харків; Харківський національний університет внутрішніх справ. 2022. 97 с.

15. Науково-технічне забезпечення слідчої діяльності в умовах змагального кримінального провадження: монографія / В.Ю. Шепітько, В.О. Коновалова, В.М. Шевчук та ін.; за ред. В. Ю. Шепітька; Нац. акад. прав. наук України, НДІ вивчення проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса. Харків : Право, 2021. 248 с.

16. Особливості підготовки матеріалів при призначенні судово-почеркознавчої експертизи: методичні рекомендації / Т. В. Кузнєцова, С. І. Смірнова. Київ: Український науково-дослідний інститут спеціальної техніки та судових експертиз Служби безпеки України, 2019. 38 с.

17. Сімакова-Єфремян Е. Б. Комплексні судово-експертні дослідження: теорія і практика: монографія. Харків : Право, 2016. 456 с.

18. Судова експертиза об'єктів інтелектуальної власності: теорія і практика : науково-практичний збірник. Київ : Інтерсервіс. Вип. 6, 2020. 110 с.

19. Участь спеціаліста у проведенні слідчих (розшукових) дій під час розслідування корупційних злочинів : методичні рекомендації. / Теплицький Б. Б., Шрамко О. М., Юсупов В. В. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2019. 68 с.

20. Шепітько В. Кримінальне право, криміналістика та судові науки: енциклопедія / Валерій Шепітько, Михайло Шепітько. Харків : Право, 2021. 508 с.

21. Latysh K., Demidova Y., Kapustina M. OSINT as an investigative tool: problems of collection and standardization. Problems of implementing legal norms under modern challenges: Scientific monograph. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2024. С. 131-149 URL:

<http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/431/11489/24052-1>

22. Latysh, K. Post-Covid suicide: forensic science analysis. *Wiadomości Lekarskie*, VOLUME LXXV, ISSUE 8. Part 2, August 2022. P. 2031-2035. URL: <https://wiadlek.pl/wp-content/uploads/archive/2022/08/WLek202208216.pdf>.

Інтернет-ресурси

Електронний архів-репозитарій Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого - <http://dspace.nlu.edu.ua/>

Електронний репозитарій ДВНЗ Ужгородського національного університету - <http://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/>

Наукова бібліотека Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого - <http://library.nlu.edu.ua/>

Національний науковий центр «Інститут судових експертиз імені засл. проф. М. С. Бокаріуса» - <https://www.hniise.gov.ua>

Офіційний веб-портал Верховного Суду - https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/

Офіційний веб-портал Верховної Ради України - <http://rada.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Державного бюро розслідувань. - <https://dbr.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України - <http://www.kmu.gov.ua>

Офіційний веб-портал Міністерства внутрішніх справ України <https://mvs.gov.ua/uk/>

Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України - <https://minjust.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Національного антикорупційного бюро України - <https://nabu.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Президента України - <http://www.president.gov.ua>

Реєстр атестованих судових експертів - <https://rase.minjust.gov.ua>

Реєстр методик проведення судових експертиз - <https://rmpse.minjust.gov.ua>

Харківський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр МВС
україни – <https://ndekc.kh.ua>

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри
криміналістики. URL:

http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=79:kafedra-kriminalistiki&Itemid=151

НЕІК

Навчальний електронний інформаційний комплекс «Використання
спеціальних знань при розслідуванні кримінальних правопорушень»
<https://neik.nlu.edu.ua/moodle/course/view.php?id=1064>